

Nr 7

Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin; given Stockholms slott den 21 januari 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

INGEMUND BENGTTSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 200 milj. kr. anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för tillfälligt höjda bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin.

**Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 21 januari 1972.**

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ytterligare anslag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin* och anför.

Inledning

Bland de särskilda konjunkturstimulerande åtgärder som beslutades av 1971 års höstriksdag ingick en kraftig satsning på miljövårdsinvesteringarna. För såväl den kommunala som den industriella sidan beslutades om temporära höjningar av gällande statsbidrag. De statliga bidragen till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin höjdes sålunda från högst 25 % till högst 75 % under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972 (prop. 1971: 140, FiU 1971: 47, rskr 1971: 293, SFS 1971: 914).

Som villkor för höjt bidrag gäller att arbetena påbörjas och till 60 % utförs under den angivna tiden och att arbetena bedrivs kontinuerligt. Om synnerliga skäl föreligger, kan dock förhöjt bidrag utgå också om kravet på att 60 % av arbetena skall ha utförts under den angivna tiden inte helt uppfylls. Som förutsättning för bidrag gäller därvid att förseningen beror på omständighet som den bidragssökande inte kunnat råda över. För arbeten som påbörjas under den förut nämnda tiden men inte hinner fullföljas i angiven omfattning utgår förhöjt bidrag för de kostnader som hänför sig till nämnda period. För maskiner och andra inventarier kan förhöjt bidrag utgå om leverans sker senast den 31 december 1972 och inventarierna beställts senast den 31 mars 1972.

Naturvårdsverkets framställning

Naturvårdsverket har i skrivelse den 19 januari 1972 begärt att ytterligare medel anvisas för innevarande budgetår för förhöjda bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin.

Naturvårdsverket framhåller att sammanlagt 150 milj. kr. anvisats under budgetåren 1969/70—1971/72 för bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin. Bidrag har hittills beviljats med sammanlagt 133 milj. kr., varav 92 milj. kr. utgör förhöjda bidrag. Hos verket finns f. n. ännu inte avgjorda ansökningar motsvarande ett totalt bidrag av 188 milj. kr., varav 163 milj. kr. avser förhöjda bidrag. Naturvårdsverket har vidare försökt beräkna omfattningen av de ytterligare ansökningar om förhöjda bidrag som kan komma under den närmaste tiden. Beräkningen baserar sig på antalet hittills inkomna ansökningar, den genomsnittliga kostnaden, ansökningar som anmälts genom telefonkontakter samt för naturvårdsverket kända saneringsbehov som skulle kunna klaras med givna bidragskriterier. Beräkningen tyder på att ytterligare ansökningar motsvarande ett bidrag av 165 milj. kr. kan väntas. Det totala bidragsbehovet för budgetåren 1969/70—1971/72 uppgår därför enligt naturvårdsverkets uppskattning till 486 milj. kr.

När det gäller fördelningen på olika industrityper visar en undersökning av hittills inkomna ansökningar om förhöjt bidrag att två branscher tillsammans svarar för mer än hälften av hela det ansökta bidragsbeloppet, nämligen järn- och stålindustrin med ferrolegeringsverk samt pappers- och cellulosaindustrin. Andra branscher där omfattande åtgärder planeras är bl. a. ytbehandlingsindustrin, livsmedelsindustrin samt asfaltverken.

Som exempel på de reningsåtgärder till vilka bidrag söks kan inom järn- och stålindustrin på luftvårdssidan nämnas anordnandet av filter för stoftutsläppen från stålugnar, legeringsugnar m. m. På vattenvårdssidan märks omfattande arbeten för sanering av verkens avloppsledningsnät med samtida åtgärder för oljeavskiljning, neutralisering m. m. Inom ytbehandlingsbranschen dominerar anordningar för avgiftning och neutralisering av använda betbad och sköljvatten. Inom sulfatcellulosaindustrin är åtgärder för omhändertagande av kondensat mest förekommande. Andra åtgärder inom pappers- och cellulosaindustrin är omläggningar av avloppsledningar, förbättrade massavtfförfaranden och byggande av sedimenteringsbassänger. För livsmedelsindustrin är det ofta fråga om anslutning av avloppen till kommunala reningsverk. Andra åtgärder är fettflotation samt biologiska reningsanordningar och reningsprocesser. Åtgärderna inom sockerindustrin avser byggande av slutna vattensystem. Antalet ansökningar om bidrag för luftvårdande åtgärder vid asfaltverk är mycket stort. I nästan samtliga fall rör det sig om installation av högeffektiva slangfilter.

Naturvårdsverket understryker att beslut om ytterligare medel måste fattas mycket snabbt om den med bidraget avsedda effekten skall kunna nås. Bidragsreglerna innebär att 60 % av arbetena måste utföras före den 1 juli 1972. För att detta skall hinnas med måste arbetena sättas i gång i början av året, vilket innebär att beslut om bidrag i de allra flesta fall måste fattas under januari och februari.

Naturvårdsverket har vid hittills fattade beslut om förhöjt bidrag använt den högsta bidragsprocenten dvs. 75 % i de fall då åtgärderna har varit klart motiverade från sysselsättnings- och miljövårdssynpunkter, vilket hittills varit fallet i flertalet ärenden. En ändring av denna princip skulle få långtgående följder från konkurrens- och rättvisesynpunkter.

När det gäller effekten från sysselsättningssynpunkt räknar naturvårdsverket med att de förhöjda bidragen kommer att ge en direkt sysselsättningseffekt av ca 1 700 manår. Till detta kommer den sysselsättning som utläggning av beställningar för råvaror, maskiner, apparater m. m. ger samt sekundäreffekter i nästa led. De industrier som i första hand kommer i fråga för dessa beställningar är verkstadsindustrier och byggnadsmaterialindustrier. De företag som berörs är många gånger relativt stora men utläggning av legoarbeten och beställningar hos underleverantörer är mycket vanliga, vilket leder till att även mindre företag berörs i stor utsträckning.

Departementschefen

För att snabbt förbättra sysselsättningssituationen beslutade 1971 års höstriktdag om särskilda konjunkturstimulerande åtgärder inom olika områden, bl. a. miljövårdsområdet. Statsbidragen till såväl kommunala avloppsreningsverk som vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin höjdes till högst 75 % under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972. Samtidigt vidtogs också åtgärder för att påskynda myndigheternas handläggning av hithörande ärenden.

Med hänsyn till att en betydande del — omkring 110 milj. kr. — av anslaget Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin var odisponerad när det förhöjda bidraget infördes ansågs någon ytterligare medelsanvisning då inte behövlig. Ansökningarna om bidrag har emellertid särskilt under den senaste månaden varit av sådan omfattning att ytterligare medel behöver anvisas.

Av naturvårdsverkets framställning framgår att 92 milj. kr. hittills beviljats i förhöjda bidrag till industrin. Inneliggande ansökningar om förhöjda bidrag motsvarar ett totalt bidragsbelopp av 163 milj. kr., var till kommer ett bidragsbehov för de ytterligare ansökningar om förhöjt bidrag som kan väntas.

Det är enligt min mening nödvändigt att ytterligare medel anvisas för ifrågasvarande bidrag. För innevarande budgetår bör 200 milj. kr. an-

visas på tilläggsstat till bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin. Härigenom kommer för den tid under vilken förhöjda bidrag kan utgå 310 milj. kr. att stå till förfogande för bidrag. Bidragsgivningen bör inriktas på de objekt som snabbast ger sysselsättnings-effekt.

Såsom naturvårdsverket framhållit är det nödvändigt att beslut om bidrag fattas snabbt, om bidragen skall få avsedd effekt. Jag avser därför att senare denna dag föreslå Kungl. Maj:t att bemyndiga naturvårdsverket att bevilja — under förbehåll av att riksdagen ställer erforderliga medel till förfogande — statsbidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin intill ett belopp av 200 milj. kr. utöver vad som tidigare anvisats för detta ändamål.

Under åberopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

